

Taula rodona

Escenaris per a després de la crisi

RAMON AYMERICH

Aquest debat vol fer referència a l'estat actual de l'economia i al seu futur pròxim, al moment en què la crisi que castiga la major part d'economies del món comenci a amainar. I té protagonistes ben diversos: dos empresaris –Joaquim Boixareu, bon coneixedor dels mercats internacionals, i Joan Font, del sector de la distribució– i tres economistes, Xavier Segura, director d'un servei d'estudis bancari, Modest Guinjoan, economista en cap de PIMEC (Patronal de la Petita i Mitjana Empresa), i Pere Puig, especialitzat en el seguiment de les multinacionals locals.

A més, és un debat des de Catalunya, una àrea petita i dinàmica a la perifèria dels grans centres de decisió econòmica.

Una economia, amb tot, que ha estat en un dels epicentres de la crisi, on el sector immobiliari ha ocupat un espai determinant en el desenvolupament econòmic dels darrers anys i ha deixat una petja d'endeutament i de desequilibris que s'hauran de corregir en el futur.

Introducció

Aquest debat tracta de la naturalesa de la crisi, del seu diagnòstic i de quin pot ser el seu futur immediat, per tal de saber si tornarem al món d'abans o entrarem en un entorn radicalment diferent del que hem conegut les darreres dècades. Sempre en el benentès que aquestes aproximacions estan limitades pel moment en què vivim i pel fet que el que es diu avui pot quedar obsolet demà per la velocitat dels esdeveniments.

El resultat ha estat a l'altura de les expectatives i conté aportacions molt suggeridores. N'apuntarem només una: la creixent polarització entre els interessos de l'univers financer i els d'una indústria que sembla haver recuperat la seva capacitat de discurs autònom. Però el debat també ha mostrat les grans dificultats que encara hi ha per a esbrinar com serà el món cap al qual anem. La immediatesa de la crisi ha pogut més que els grans discursos i la capacitat per a la prospectiva. Segurament caldrà agafar més distància en el temps per a copsar la importància del moment que vivim i saber quins poden ser els escenaris de sortida.

El debat

Ramon Aymerich (R.A.): Si els sembla bé, començarem per la qüestió financera. Hi ha un cert acord a assenyalar la fallida de les hipoteques per a pobres als Estats Units, les anomenades **hipoteques subprime** ('d'alt risc'), com a detonant d'una crisi que, almenys en el seu inici, ha estat financera.

Xavier Segura (X.S.): Ens agrada dir que això de la crisi va començar amb les hipoteques **subprime**. És cert que en van ser el desencadenant, però el fons de la crisi la posen els grans desequilibris financers que hi ha al món. Partim d'una fase de creixement caracteritzada per uns tipus d'interès molt baixos. Això va crear unes condicions de liquiditat absolutament avantatjoses des del punt de vista dels que demanaven crèdit, en un context en el qual tothom

estava en condicions d'acumular estalvi i només uns pocs països tenien la capacitat de consumir aquest crèdit tan abundant i barat. Entre aquests països hi havia els anglosaxons i Espanya (avui Espanya és el país amb el segon dèficit per compte corrent del món en termes absoluts). Fins que va arribar el moment en què el grau d'endeutament d'alguns països i la manera com s'havia col·locat tot aquest estalvi han creat problemes a ambdues bandes. Aquestes són les bases del desequilibri. Ara és l'hora en què empreses, famílies i països han de tornar aquests crèdits. És l'hora en què molts països volen recuperar les seves inversions, algunes en actius financers de qualitat dubtosa, per això parlem d'actius «tòxics». O actius molt vinculats al sector immobiliari. Tota aquesta situació ha estat el desencadenant.

Reprement la pregunta inicial, tornarem al món d'abans? Jo diria que no, i tant de bo no tornem a una època de tipus tan baixos i de tanta liquiditat, perquè, si no, tornarem a caure-hi. Ara els tipus estan molt baixos arreu, prop de zero. Però el que ja no és tan fàcil és accedir al crèdit, perquè hi ha unes primes de risc molt elevades vinculades a la pèrdua de confiança del sistema financer. Abans d'imaginar escenaris posteriors s'ha de resoldre aquest problema. I només cal veure les grans quantitats que alguns països hi destinen per a endevinar-ne la magnitud.

Xavier Segura: «Al fons de la crisi hi ha els grans desequilibris financers del món.»

Pere Puig (P.P.): Coincideixo amb el que diu en Xavier. Però també voldria afegir que aquests tipus tan baixos han finançat empreses que han pogut sortir a l'exterior i consolidar-se; s'han finançat països subdesenvolupats que han pogut créixer. No tot ha estat negatiu. Dit això, hi ha una cosa que m'agradaria destacar. És la simetria entre els Estats Units i nosaltres, malgrat que siguem dues economies molt diferents. En ambdós casos s'ha finançat una expansió del consum familiar que ha portat a un endeutament de límits impensables, però que ha permès que famílies molt modestes tinguessin accés al crèdit. Però la

crisi no ha vingut tant per aquests tipus baixos, sinó perquè el sistema financer americà, que tenia uns filtres que tots consideràvem que eren garantia de bona assignació de recursos, que eren segurs i transparents, ha resultat que no eren tan segurs. Ha estat com si aquests circuits financers, aquests circuits d'intermediació, se suïcidessin. És el que dèiem mig en broma: «menys enginyeria financera i més enginyers a les fàbriques». En el cas espanyol teníem un sistema d'acumulació de reserves a les entitats financeres que n'ha mitigat l'impacte, i no ens ha anat malament. Però avui, bancs i caixes espanyols no es poden finançar a l'exterior. I tenim gent que ha subscrit hipoteques que ja sabem que no podran tornar. Hi ha, i hi haurà, un problema de morositat. A Espanya, a més, s'ha difós una cultura que deia que la millor manera de fer front al futur era comprar actius immobiliaris, que no perdien mai valor. Ara ja sabem que estàvem davant una bombolla especulativa. Jo diria que ara mateix el problema no són les empreses, sinó les famílies. Tenim un teixit industrial amb unes bones petites i mitjanes empreses. És a les famílies a qui pertoca desentendre-se.

Pere Puig: «Ha estat com si els circuits d'intermediació dels Estats Units se suïcidessin.»

R.A.: Deia que el cor del sistema financer dels Estats Units ha fallat. Creu que això pot significar un tombant en l'hegemonia de les finances americanes al món?

P.P.: No. Els Estats Units tornaran a ser el lloc preferent per a invertir els capitals financers del món. Continuen tenint la millor capacitat empresarial i innovadora, amb una disposició per a assumir el fracàs que no tenim els altres. Hi ha una avidesa pels projectes innovadors, una capacitat per a generar talent en les aventures empresarials, de captar recerca, que és difícil trobar en altres llocs. Passaran moltes coses, però els Estats Units tornaran a ser un lloc molt atractiu.

Joaquim Boixareu (J.B.): A mi m'agradaria parlar del punt de vista de l'empresari industrial. És

Joaquim Boixareu

Llicenciat en Econòmiques, MBA per ESADE i per la New York University.

Conseller delegat d'Irestal, president del consell social de la UPC i de la Comissió d'Indústria de Foment del Treball.

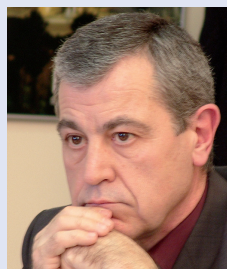

Joan Font

Llicenciat en Econòmiques per la UB, màster en alta direcció per ESADE.

President de Bon Preu.

És fundador de l'Institut Econòmic Ignasi Villalonga i membre del Consell Editorial de la revista *Paradigmes*.

Modest Guinjoan

Doctor en Economia per la UB.

Director d'Economia de la Patronal de la Petita i Mitjana Empresa (PIMEC), professor a la UPF i soci fundador de la consultoria Barcelona Economia.

És membre del Consell Editorial de la revista *Paradigmes*.

Pere Puig

Doctor en Ciències Econòmiques i Empresarials per la UB.

Professor del Departament d'Economia d'ESADE, catedràtic de la URL i director de l'Observatori de l'Empresa Multinacional Espanyola.

Xavier Segura

Llicenciat en Econòmiques i Filosofia i Lletres.

Director del Servei d'Estudis de Caixa Catalunya i membre del comitè de direcció ampliat d'aquesta entitat.

veritat que l'origen pot estar en les hipoteques *subprime* i en aquesta bogeria que són els productes financers derivats, però a Catalunya i Espanya també hem tingut les nostres *subprime*. Parlo del sector immobiliari. El sector financer hi ha canalitzat sumes impressionants, s'ha parlat de 300.000 milions d'euros... I aquestes sumes són de molt difícil recuperació a curt termini. Em fa la sensació que les conseqüències de la bombolla immobiliària i financera les estem pagant les empreses i el consumidor. No oblidem que el 80 % dels cotxes es venen a crèdit. Si no hi ha crèdit, no es venen cotxes, i això acaba d'aturar la indústria. Això d'una banda. De l'altra, des del punt de vista de l'economia productiva, han fet molt mal pràctiques de valoració dels actius com el *mark to market* ('ajustament al mercat'), deixar que sigui el mercat qui els valori... En situacions estables o de creixement dels preus, això pot tenir un cert sentit, però en el moment en què el mercat desapareix, l'únic que fa és provocar un enfonsament del valor dels actius i una pressió per a vendre que fa entrar en una espiral que no es pot detenir. Al final, tot això es trasllada al món del consum. Tot i que hi ha atur, la immensa majoria de la gent continua tenint feina, però el seu nivell de consum ha frenat radicalment perquè no té el finançament per a comprar cotxes o béns perdurables. Això és molt psicològic, però costarà molt trencar aquesta inèrcia i tornar al consum d'abans.

PP: Jo voldria dir que el tema del desendeutament és positiu. Les famílies ho han de fer, no tenen cap més remei. És un element essencial per a sortir de la crisi. No podem tornar a l'expansió.

J.B.: D'acord. El món està sobreendeutat, però revertir aquest procés s'hauria d'haver fet d'una manera progressiva i gradual. I s'ha fet de manera radical. No pot ser que el mercat de l'automòbil registri caigudes de més del 50 %. És una cosa exagerada. Tenim una gran capacitat de producció i seria molt desitjable que el desendeutament es fes de manera progressiva i no brutal, perquè llavors s'atura tota la màquina

Joan Font (J.F.): A mi em sembla que per a seguir endavant cal resoldre tres condicions prèvies.

El sistema financer, el sector immobiliari i, com deia en Joaquim, la derivada psicològica. Jo crec que el sistema financer ho ha fet molt malament. Als empresaris se'ns diu: «Vostè no pot finançar amb diners a curt termini inversions a llarg termini.» Doncs bé, el sistema financer espanyol ha agafat diners a curt termini per a finançar actius de retorn molt llarg. I ara ho hem de pagar tots perquè, és clar, com que hi ha un desequilibri, els diners que s'havien de destinar a tots, ara s'esmercen en el que s'esmercen. Sí que ens hem de desendeutar, però hi ha alguna cosa més. No podem sortir de la crisi sense una mena de regulació del sistema financer, perquè tenim uns mecanismes que han permès donar crèdits fora de tota lògica. I això tindrà uns costos.

Joan Font: «Si només continuem parlant de crisi, crisi i crisi, no ens en sortirem. Algú hauria de donar tranquil·litat. Els mitjans de comunicació hi haurien de contribuir.»

Tot el que s'ha construït a Espanya val el que es diu? Suposo que per a col·locar tot això s'haurà de reconèixer que el valor d'alguns dels actius que estan apuntats als balanços no valen el que diuen. Els pisos que es pretenien vendre a segons quin valor tampoc es podran vendre perquè l'endeutament de les famílies no permet pagar el que demanen. Doncs, o bé apugen salaris, que no es farà, o es reconeix que el valor dels actius ha de caure. I si no es fa així, em sembla que no ens en sortirem. El mateix passa en el cas financer. Haurem d'aplicar els ajustaments corresponents. I ara, la tercera qüestió, la que esmentava en Joaquim, la de la derivada psicològica. En una situació com aquesta, la gent frena el consum no tan sols en els cotxes, sinó també en l'alimentació i en llars que no han reduït els seus ingressos. Si només continuem parlant de crisi, crisi i crisi, no en sortirem. Algú hauria de transmetre tranquil·litat, perquè la gent no està per gastar. Els mitjans de comunicació hi haurien de contribuir.

R.A.: Diria que els mitjans de comunicació tenen pocs estímuls per a donar notícies positives...

▲ «És temptador, en una crisi d'aquestes característiques, en la qual hi ha responsabilitats molt diverses, apuntar sempre el sistema financer», apunta Xavier Segura.

J.F.: Sempre hi ha aspectes positius. En el camp empresarial, en voldria apuntar alguns.

A les empreses que hem estat clarament inversores, el cost del finançament és avui la meitat del que pagàvem fa un temps, i sembla que continuarà baixant. Això té un gran efecte en el compte de resultats d'una empresa, ja que tot el que es deixa de pagar a les entitats financeres va directament al flux de caixa (*cash-flow*).

Les dificultats que hem tingut durant anys per a trobar gent per a treballar amb una qualificació adequada sembla que s'han acabat. Els preus dels locals també han baixat. Operacions que havíem hagut de desestimar fa dos anys ara estan a l'abast. Els preus dels carburants han caigut a la meitat, les primeres matèries, almenys algunes, també.

Però ara hem d'aprofitar el temps per a fer les reformes que teníem pendents per a millorar la productivitat del país. No podem seguir amb els actuals índexs d'absentisme. No podem deixar que petites minories s'aprofitin dels sistemes de protecció. S'ha de sortir de la crisi amb una altra administració, amb una altra fiscalitat.

Modest Guinjoan (M.G.): Subscriu tot el que s'ha dit del sistema financer. El diner barat fa que la gent estiri més el braç que la màniga, sobretot en països en els quals hi ha una certa propensió a fer-ho. Ha alimentat la bombolla de manera fatídica. La responsabilitat del sistema financer en tot això ha estat clau, sense oblidar el desordre en el sector del sòl i l'assignatura pendent del finançament local. Els ajuntaments, asfixiats, han hagut de posar coses al mercat. I tot això ha provocat que una part dels empresaris dimitissin de

les seves responsabilitats i es posessin a guanyar diner fàcil.

Però tornem a l'actualitat. Els que millor se'n surten avui són els empresaris que no havien estirat més el braç que la màniga i que operaven amb uns nivells d'endeutament suportables. Ara hi ha empreses que poden tancar per culpa del finançament, perquè no en troben. I aquí sí que s'hi hauria de posar un cert ordre. Les empreses no s'han de finançar. El sector financer ha de ser transparent. Si ha agafat risc, que el faci aflorar. Si els mercats immobiliaris s'han enfonsat, el que han de fer és transmetre-ho ràpidament als balanços i, si tenen pèrdues, doncs que en tinguin. Si un és un jugador de risc, ha d'assumir-ho.

Modest Guinjoan: «El sector financer ha de ser transparent. Si ha agafat risc, que el faci aflorar. Si els mercats immobiliaris s'han enfonsat, ha de transmetre-ho ràpidament als balanços.»

Jo voldria apuntar aquí el paper de les administracions. S'haurien de donar ajuts transversals, no sectorials, com el de l'automoció. El Govern hauria de fomentar la construcció d'infraestructures que són completament necessàries per al desenvolupament. L'eix mediterrani, sense anar més lluny, té un retard que és un escàndol.

X.S.: És temptador, en una crisi d'aquestes característiques, en la qual hi ha responsabilitats molt diverses, apuntar sempre el sistema financer. És com si en un bar, quan tothom ha begut massa, es digués que la culpa la té el cambrer perquè ha servit massa copes de *whisky*. La sortida de la crisi implica una autocrítica col·lectiva. Aquí tots l'hem feta una mica grossa, tots els països. Algú pot trobar consol en el fet que la crisi sigui global. Però tant de bo que fos una crisi més particular, que només fos nostra, perquè podríem recuperar-nos més ràpidament. La sortida haurà de ser global, i quan pensem en l'economia espanyola i catalana hauríem de veure que els excessos han estat compartits. La clau, ara, és la competitivitat.

J.B.: Deixa'm insistir, Xavier, en el fet que els bancs tenen una responsabilitat especial. Han fet moltes bestieses, han invertit en productes de risc, ja siguin *subprime* o altres.

X.S.: I en l'immobiliari també s'han fet molts excessos. En aquesta bombolla hi hem estat tots, països més seriosos i d'altres que no ho són tant. A nosaltres ens convindria que Alemanya tornés a revifar perquè una part de la crisi que patim no ve tant del sector immobiliari com de l'extensió d'una crisi més global. En el cas de Catalunya, i mirant-ho des d'un punt de vista més realista, hem de dir que ara tenim un país una mica millor del que teníem. La capacitat de les empreses i les infraestructures –malgrat el dèficit que arrosseguem– està una mica millor. Com deia en Joan, el preu dels actius ha baixat. Al supermercat les coses no valen igual, i els tipus d'interès també han baixat. Per tant, estem vivint una injecció de renda important. Catalunya no és un país tan especialitzat en el sector immobiliari residencial com altres. Tenim un sistema financer que, de moment, ha aguantat el tipus millor que l'americà o que l'anglès.

P.P.: Ens estem concentrant en dos sectors que són importants, el financer i l'economia productiva en el seu conjunt. Però ens hem oblidat d'un altre sector, el Govern, i en particular del Govern espanyol. Jo crec que, a part d'altres crítiques, hi ha una cosa que a mi m'ha tingut sempre perplex: el fet que es pensés que es podien viure catorze anys d'expansió sense tocar el model, simplement perquè érem un país atractiu en el qual fins i tot els mals empresaris feien diners, sobretot a la construcció. Era un model equivocat, i més en un entorn d'unió monetària en el qual no es pot devaluar. El model s'havia acabat i el primer que ho sabia era el ministre d'Economia. Calia fer els deures i no s'han fet: la qüestió de l'absentisme, la insistència dels sindicats en grans convenis a escala estatal, quan algunes empreses van bé i altres no, el dèficit comercial crònic amb pèrdues de competitivitat sistemàtiques. Tot això es comentava entre els economistes, però mai no es feia res. No puc entendre com hem viscut en un país somiant tant de temps en un sistema que sabíem que era caduc. I ja que estem parlant

▲ Joaquim Boixareu afirma que, «no hem d'esperar que l'Administració ho arregli tot».

d'això, hem de tenir en compte un element essencial: l'escola, la formació. Estic feliç que les empreses trobin ara gent d'ofici, però no tenim un sistema que n'asseguri la reposició. Quan sortim de la crisi, el nivell d'exigència que tindrem potser serà el mateix que tenen ara els alemanys. Necessitem enginyers, metges, tècnics sanitaris, gent excel·lent per a un món global. No hi ha més remei.

X.S.: Ara mateix el problema no és que siguem molt o poc competitius, el problema és que no hi ha demanda.

M.G.: Des del punt de vista dels desequilibris macroeconòmics, aquí s'ha crescut en quantitat i no en qualitat. La productivitat està estancada a nivell agregat. Parlem de grans sectors, com el de l'automòbil, que té moltes febleses. És un sector que va a remolc en el pla internacional. Jo crec més aviat en la fortalesa d'empreses anònimes, de sectors més petits, poc importants, però que afegeixen valor. El futur és aquí.

J.B.: Un economista em deia que, si no podem devaluar, l'ajustament s'ha de fer a través de la reducció de costos i salaris. I si no es fa, l'ocupa-

ció cau de manera profunda, fins que baixen els costos i els salaris. Jo no vull això, però algú hauria de saber explicar-ho als ciutadans. Sembla com si ningú volgués sentir-ne parlar.

P.P.: Jo no voldria posar-me apocalíptic. Com deia en Joan, també hi ha bones notícies. Quan es llegeixen les discussions entre els representants sindicals i de l'empresa, per exemple en el cas de Seat, es veu que van molt al moll de l'os. I això ho he vist no fa gaire en algunes reunions. Surten els temes de fons, sobretot en multinacionals. Els representants sindicals que saben què passa a la planta intueixen que els agafarà l'expedient de regulació d'ocupació (ERO) tard o d'hora. Aquesta és una actitud realista que s'ha de prendre amb cura. I en empreses familiars, aquesta discussió també existeix.

J.F.: Crec que Catalunya és un dels països en què s'han fet invents menys estranys, menys enginyeria financera, i on s'ha mantingut una estructura d'empresa familiar i mitjana, competitiva i oberta al món. Cada vegada que Catalunya ha tingut un repte d'aquesta mena se n'ha sortit. Va passar amb l'entrada a la Comunitat Europea. El teixit empresarial té bones capacitats de sortida.

Tornant a l'automòbil, jo diria que el que no podem fer és no tocar de peus a terra. Segurament hi haurà activitats que no podran continuar en aquest país. Ara, d'aquí a llençar el barret al foc hi ha un pas. S'ha de lluitar fins al límit, ja sigui a l'automòbil o al tèxtil. Em sembla que a tots els sectors, fins i tot al tèxtil, hi ha empreses competitives. No tenen la dimensió de Puigneró, però hi ha Mango i altres de més petites. Per tant, jo crec que els processos de deslocalització no els hem de generalitzar. No hem d'abandonar res. Hem de ser realistes i posar les bases per a intentar tenir el màxim d'empreses competitives als mercats exteriors. I buscar un entorn que no desincentivi aquestes empreses.

J.B.: És cert que la productivitat no ha pujat en aquest període, però les dades catalanes estan molt esbiaixades per la construcció i els serveis. La indústria ha continuat mantenint taxes de productivitat molt altes. Jo crec que hi ha hagut gent que ha fet els deures. I estic molt d'acord en el que diu en Joan. El més important és salvar el màxim d'empreses, salvar l'activitat, encara que sigui al preu d'una ocupació menor. No és el mateix tancar una empresa que deixar-la en una situació més precària però que, quan vingui la recuperació, estigui en condicions de tornar a desenvolupar-se i créixer.

L'altre dia llegia que els expedients de regulació temporals a la indústria són molt més nombrosos que els de rescissió de contractes. Això vol dir que la indústria intenta mantenir la gent formada i passar la travessia del desert per després tornar-la a recuperar pensant que no serà una crisi estructural. No passa el mateix quan tanca una promoció immobiliària, que tanca tot i no queda res. Penso que la indústria, en un sentit ampli, és el futur d'aquest país. A Catalunya sempre hem tingut un esperit emprenedor. No hem d'esperar que l'Administració ens ho arregli tot. Una de les claus de l'èxit és la col·laboració entre els sectors públic i privat. Però hem de prendre la iniciativa, hem de pensar en la innovació i en el producte. Hem de relançar la indústria, fer un acord per al finançament de les empreses. I si l'Administració hi ajuda, fantàstic. Jo crec que l'agenda de temes

per a treballar és llarga: l'assegurança al crèdit, la Llei de Morositat, potenciar el consum com fan Alemanya i França, reformar l'escola i la universitat per obtenir-ne talent, hem de revitalitzar la Formació Professional. Es fan cursos d'informàtica i d'anglès, però el país necessita soldadors i mecànics. Cal reformar l'Administració.

M.G.: S'hauria de reforçar la transparència a nivell social. Potser s'hauria de difondre el missatge que abans érem rics i ara no ho som tant. I ser una mica més seriosos. Menys lleis, però que s'apliquin. Penso, per exemple, en la Llei de Morositat, que és un pamflet que diu que s'ha de pagar a trenta dies; i no es fa, i no passa res! Que s'apliqui la llei, i que l'apliqui també l'Administració. Aquest país té un actiu envejable, que és que, tot i que tenim una pota lligada a la cadira que no ens deixa córrer, l'energia que tenim no ens la treu ningú. És la capacitat emprenedora. Si es posa assistència a l'emprenedor i unes bones infraestructures, ja està! Però l'estat no creu en Catalunya i la Generalitat té poques idees, i encara menys competències i diners. Jo crec que el pal de pallar de l'economia del país són els seus empresaris.

P.P.: Crec en aquesta energia, però no ens podem conformar amb les empreses actuals. Hem d'assegurar-ne no ja el relleu, sinó la capacitat per a competir a nivell global. Hi ha un fet del qual es fa poc esment i és la qüestió de recapitalitzar les entitats financeres. A Europa cada país se'n surt com pot. Però, o bé Europa actua amb un criteri global, o a la sortida de la crisi tindrem un sistema bancari, l'espanyol, jugant a segona divisió. Això ens pot complicar molt la vida. El plantejament que tu fas, Modest, està molt bé. Però Catalunya no se'n sortirà sola. Tenim massa amenaces latents. Sense anar més lluny, la del comerç. I aquesta és una situació que no sabem quant durarà.

Cap on anem

És possible imaginar com serà la societat d'aquí a cinc anys i quin serà el paper de l'economia?

Si aquesta pregunta s'hagués formulat deu anys enrere, les respostes haurien estat ràpides i, probablement, coincidents. Plantejada un dia de primavera del 2009, les respostes són molt més fugisseres: la prospectiva deu estar entre les disciplines menys agraïdes per a uns economistes i professionals que han vist com les certeses que asseguraven les economies actuals han deixat de ser absolutes.

Caminen les economies mundials cap a una nova etapa de major intervenció dels estats? Tornem a les polítiques de regulació prèvies a la revolució liberal dels anys vuitanta del segle xx? Quina serà la reacció de les opinions públiques davant d'un futur immediat ple de sacrificis i d'incerteses?

«Seria absurd pensar que pots començar una cosa nova sense tocar el que ara tens», llança en Joan Font. «Personalment estic cansat de veure com les multinacionals modulen el seu discurs sobre el lliure mercat en funció dels seus interessos. Ara en fan més èmfasi, ara no. Penso que els mercats han demostrat que no són la perfecció si se'ls deixa anar sols.» Segons Font, les regulacions són gairebé inevitables. «Molt en particular en el sector financer.»

Xavier Segura apunta en una direcció semblant i afegeix que el debat sobre més o menys estat a l'economia és determinat per les actuals circumstàncies. «El *credit crunch* ('restricció creditícia') ha creat una situació molt anòmla. El fet que un banc no doni crèdits és com si una cafeteria no volgués servir cafès. La discussió sobre més o menys keynesianisme, sobre més o menys regulació torna, però no per una raó ideològica, sinó per realisme.»

Pere Puig es mostra molt més cautelós. «Sempre he estat partidari de la regulació a mitjà i llarg termini, però ara mateix no crec que aquesta sigui la prioritat. El que em preocupa són els efectes de totes les polítiques de salvament i de rescat sobre la despesa pública. Ja en tindria prou si, almenys en l'àmbit europeu, aquestes polítiques es coordinessin. Les regulacions... ja es veurà.»

Modest Guinjoan no se sent gaire motivat per noves intervencions estatals. «A mi, el que em fa por de veritat és que l'actual situació porti a un retorn del proteccionisme, que les opinions públiques se sentin desprotegides i reaccionin en aquesta direcció. Un pensa que estem vacunats contra aquestes coses, però no se sap mai.»

RAMON AYMERICH

Llicenciat en Ciències de la Comunicació per la UAB.

Periodista i redactor en cap d'Economia del diari *La Vanguardia*.

Ha treballat, entre d'altres, a *El Temps* i a *El Observador*. Ha estat professor de Periodisme Econòmic a la UAB i ha publicat el llibre *Fet a casa. La innovació a les empreses catalanes* (Viena Edicions, 2007). És membre del Consell Editorial de *Paradigmes*.

